

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

شماره ۲۴۷۵-۳

تاریخ ۲۰/۳/۶۱

بجانبی

دفتر شورای نگهبان
تاریخ ۱۳۶۱ / ۳ / ۲۰
شماره ۴۶۹۷

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی توزیع عادلانه آب که در جلسه علنی روز دوشنبه
۱۳۶۱/۳/۱۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی بتصویب رسیده
است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و
اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال میگردد. ع

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی
۱۳۶۱/۳/۲۰
۱۳۶۱/۳/۲۰

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

شماره ۲۴۷۵

تاریخ ۲۰/۲/۶۱

دفتر شورای نگهبان
تاریخ ۱۲۶۱ / ۲ / ۲۰
شماره ۴۶۹۲

بجسلی

طرح توزیع عادلانه آب

فصل اول - مالکیت عمومی و ملی آب

ماده ۱- بر اساس اصل ۴۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آبهای دریاها و آبهای جاری در رودها و انهار طبیعی و دره‌ها و هر مسیر طبیعی دیگر اعم از سطحی و زیرزمینی، و سیلابها و فاضلابها و زه آبها و دریاچه‌ها و مردابها و برکه‌های طبیعی و چشمه‌سارها و آبهای معدنی و منابع آبهای زیرزمینی از انفال و آبهای عمومی بوده در اختیار حکومت اسلامی است و طبق مصالح عامه از آنها بهره‌برداری میشود. مسوولیت حفظ و اجازه و نظارت بر بهره‌برداری از آنها بدولت محول میشود.

ماده ۲- بستر انهار طبیعی و کانالهای عمومی و رودخانه‌ها اعم از اینکه آب دائم یا فصلی داشته باشند و مسیله‌ها و بستر مرداب و برکه‌های طبیعی در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران است و همچنین است ساحل دریاها و دریاچه‌ها طبق قانون اراضی ساحلی مصوب ۱۳۴۶/۵/۲۵.

تبصره ۱- تعیین پهنای بستر و حریم آن در مورد هر رودخانه و نهر طبیعی و مسیل و مرداب و برکه طبیعی در هر محل با توجه به آمار هیدرولوژی رودخانه‌ها و انهار و داغاب در بستر طبیعی آنها بدون رعایت اثر ساختمان تاسیسات آبی با وزارت نیرو است.

تبصره ۲- حریم مخازن و تاسیسات آبی و همچنین کانالهای عمومی آبرسانی و آبیاری و زهکشی اعم از سطحی و زیرزمینی بوسیله وزارت نیرو تعیین و پس از تصویب هیات وزیران قطعیت پیدا خواهد کرد.

تبصره ۳- ایجاد هر نوع اعیانی و حفاری و دخل و تصرف در بستر رودخانه‌ها و انهار طبیعی و کانالهای عمومی و مسیله‌ها و مرداب و برکه‌های طبیعی و همچنین در حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه‌ها اعم از طبیعی و یا مخزنی ممنوع است مگر با اجازه وزارت نیرو.

تبصره ۴- وزارت نیرو در صورتیکه اعیانیهای موجود در بستر و حریم انهار و رودخانه‌ها و کانالهای عمومی و مسیله‌ها و مرداب و برکه‌های طبیعی را برای امور مربوط به آب یا برق مزاحم تشخیص دهد به مالک یا متصرف اعلام خواهد کرد که ظرف مدت معینی در تخلیه و قلع اعیانی اقدام کند و در صورت استنکاف وزارت نیرو با اجازه و نظارت دادستان یا نماینده او اقدام به تخلیه و قلع خواهد کرد.

خسارات به ترتیب مقرر در مواد ۴۵ و ۴۶ این قانون تعیین و پرداخت میشود.

فصل دوم - آبهای زیر زمینی

ماده ۳- استفاده از منابع آبهای زیرزمینی با استثنای موارد مذکور در ماده ۵ این قانون از طریق حفر هر نوع چاه و قنات و توسعه چشمه در هر منطقه از کشور با اجازه و

موافقت وزارت نیرو باید انجام شود و وزارت مذکور با توجه به خصوصیات هیدروژئولوژی منطقه (شناسائی طبقات زمین و آبهای زیرزمینی) و مقررات پیش بینی شده در این قانون نسبت به صدور پروانه حفر و بهره برداری اقدام میکند .

تبصره - از تاریخ تصویب این قانون صاحبان کلیه چاههایی که در گذشته حفر گردیده و فاقد پروانه حفر یا بهره برداری است اعم از اینکه چاه مورد بهره برداری قرار گرفته یا نگرفته باشد موظفند طبق آگهی که منتشر میشود به وزارت نیرو مراجعه و پروانه بهره برداری اخذ نمایند . چنانچه وزارت نیرو هریک از این چاهها را لاقط طبق نظر دو کارشناس مضر به مصالح عمومی تشخیص دهد چاه بدون پرداخت هیچگونه خسارتی مسدود می شود و بهره برداری از آن ممنوع بوده و با متخلفین طبق ماده ۴۷ این قانون رفتار خواهد شد . معترضین به رای وزارت نیرو میتوانند به دادگاههای صالحه مراجعه نمایند .

ماده ۴ - در مناطقی که به تشخیص وزارت نیرو مقدار بهره برداری از منابع آبهای زیرزمینی بیش از حد مجاز باشد و یا در مناطقی که طرحهای دولتی ایجاب نماید ، وزارت نیرو مجاز است با حدود جغرافیائی مشخص حفر چاه عمیق یا نیمه عمیق و یا قنات و یا هرگونه افزایش در بهره برداری از منابع آب منطقه را برای مدت معین ممنوع سازد . تمدید یا رفع این ممنوعیت با وزارت نیرو است .

ماده ۵ - در مناطق غیر ممنوعه حفر چاه و استفاده از آب آن برای مصرف خانگی و شرب و بهداشتی و باغچه تا ظرفیت آبدهی ۲۵ مترمکعب در شبانه روز مجاز است و احتیاج به صدور پروانه حفر و بهره برداری ندارد ولی مراتب باید به اطلاع وزارت نیرو برسد . وزارت نیرو در موارد لازم میتواند از این نوع چاهها بمنظور بررسی آبهای منطقه و جمع آوری آمار و مصرف آن بازرسی کند .

تبصره ۱ - در مناطق ممنوعه حفر چاههای موضوع این ماده با موافقت کتبی وزارت نیرو مجاز است و نیازی به صدور پروانه حفر و بهره برداری ندارد .

تبصره ۲ - در صورتیکه حفر چاههای موضوع این ماده موجب کاهش یا خشکانیدن آب چاه و یا قنات مجاز و یا چشمه مجاور گردد وزارت نیرو میتواند در صورت عدم توافق مالکین به شکایت شاکی رسیدگی و در صورت احراز این موضوع چاه جدید را مسدود و یا از حفر و بهره برداری آن جلوگیری کند .

ماده ۶ - صاحبان و استفاده کنندگان از چاه یا قنات مسئول جلوگیری از آلودگی آب آنها هستند و موظفند طبق مقررات بهداشتی عمل کنند . چنانچه جلوگیری از آلودگی آب خارج از قدرت آنان باشد مکلفند مراتب را به سازمان حفاظت محیط زیست یا وزارت بهداشتی اطلاع دهند .

ماده ۷ - در مورد چاههایی که مقدار آبدهی مجاز آن بیش از میزان مصرف معقول صاحبان چاه باشد و مازاد آب چاه با ارائه شواهد و قرائن برای امور کشاورزی ، صنعتی

و شهری مصرف معقول داشته باشد وزارت نیرو با توجه به مقررات و رعایت مصالح عمومی برای کلیه مصرف کنندگان اجازه مصرف صادر خواهد کرد و نرخ آب با رعایت هزینه های جاری و استهلاکی طبق معیارهای وزارت نیرو باید از طرف مصرف کننده به صاحب چاه پرداخت شود .

تبصره - اجازه مصرف حقی است که بمنظور استفاده معقول از آب به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار می شود .

ماده ۸ - وزارت نیرو موظف است بنا به درخواست متقاضی حفر چاه یا قنات و به منظور راهنمایی فنی و علمی ، حفر چاه یا قنات را از لحاظ فنی و اقتصادی مورد بررسی قرارداد و در صورت لزوم متخصصین خود را بمحل اعزام نماید تا متقاضی را راهنمایی کنند و هزینه کارشناسی طبق تعرفه وزارت نیرو بعهده متقاضی خواهد بود .

تبصره - شرکتهای تعاونی روستائی و مراکز خدمات روستائی و عشایری و موسسات عام المنفعه فقط ۵۰٪ هزینه کارشناسی مقرر را پرداخت خواهند کرد .

ماده ۹ - در مواردیکه آب شور و یا آب آلوده با آب شیرین مخلوط شود چنانچه وزارت نیرو لازم تشخیص دهد میتواند پس از اطلاع به صاحبان و استفاده کنندگان مجرای آب شور یا آلوده را مسدود کند . و در صورتیکه این کار از لحاظ فنی امکان پذیر نباشد چاه یا مجرا را بدون پرداخت خسارت عندالاقضاء مسدود یا منهدم سازد . چنانچه مسلم شود صاحب چاه شرایط و مشخصات مندرج در پروانه حفر و بهره برداری را رعایت نموده است ، خسارت وارده بر صاحب چاه را وزارت نیرو جبران خواهد کرد .

ماده ۱۰ - برای جلوگیری از اتلاف آب زیرزمینی خصوصاً در فصولی از سال که احتیاج به بهره برداری از آب زیرزمینی نباشد صاحبان چاههای آرتزین یا قناتهاییکه منابع آنها تحت فشار باشد موظفند از طریق نصب شیرو در چاه تخلیه دائم آب زیرزمینی جلوگیری کنند .

ماده ۱۱ - در چاههای آرتزین و نیمه آرتزین دارندگان پروانه چاه مکلفند چنانچه وزارت نیرو لازم بداند بوسیله پوشش جداری و یا طرز مناسب دیگری به تشخیص وزارت نیرو از نفوذ آب مخزن تحت فشار در قشرهای دیگر جلوگیری کنند .

ماده ۱۲ - هرچاه باستثناء چاههای مذکور در ماده ۵ این قانون در صورت ضرورت به تشخیص وزارت نیرو باید مجهز به وسائل اندازه گیری سطح آب و میزان آبدهی طبق نظر وزارت نیرو باشد . چنانچه اندازه گیری آب استخراجی از چاه و وجود کنتور نیز ضروری باشد وزارت نیرو به هزینه صاحب پروانه اقدام به تهیه و نصب کنتور می نماید . در هر حال دارندگان پروانه مکلفند گزارش مقدار آب مصرف شده را طبق درخواست و دستورالعمل وزارت نیرو ارائه دهند .

تبصره - وزارت نیرو مجاز است در موارد لازم برای اندازه گیری آب قنات و وسائل اندازه گیری را به هزینه خود تعبیه نماید . حفظ و نگهداری وسائل مزبور و اندازه گیری بده آب قنات با اداره کنندگان قنات خواهد بود .

ماده ۱۳ - اشخاص حقیقی و حقوقی که حرفه آنها حفاری است و با وسائل موتوری اقدام به حفر چاه یا قنات میکنند باید پروانه صلاحیت حفاری از وزارت نیرو تحصیل کنند و بدون داشتن پروانه مذکور مجاز به حفاری با وسائل موتوری نخواهند بود .

اشخاص فوق الذکر موظفند کلیه شروط مندرج در پروانه صلاحیت حفاری و پروانه حفر چاه یا قنات را رعایت کنند و در صورت تخلف پروانه آنها لغو خواهد شد و اگر بدون پروانه اقدام به حفر چاه یا قنات کنند در مورد اشخاص حقیقی مالکین دستگاه و در مورد اشخاص حقوقی مدیران عامل شرکتها و یا سازمانها و موسسات حفاری به مجازات مقرر در ماده ۴۸ این قانون محکوم خواهند شد و در صورت تکرار وزارت نیرو می تواند دستگاه حفاری را توقیف نماید و دادگاه تکلیف دستگاه حفاری را تعیین خواهد کرد .

ماده ۱۴ - هرگاه در اثر حفر و بهره برداری از چاه یا قنات جدیدی آب منابع مجاور (چاه یا قنات یا چشمه) نقصان یابد و یا خشک شود در این صورت به تشخیص وزارت نیرو به یکی از طرق زیر عمل میشود .

الف - در صورتیکه کاهش و یا خشک شدن منابع مجاور با کف شکنی و یا حفر چاه دیگری جبران پذیر باشد صاحبان چاه جدید باید هزینه حفر چاه و یا کف شکنی را به صاحبان منابع مجاور پرداخت نمایند .

ب - در صورتیکه کاهش و یا خشک شدن منابع مجاور با حفر چاه و یا کف شکنی جبران پذیر نباشد در این صورت با توافق طرفین مقدار کاهش یافته آب صاحبان منابع مجاور در قبال شرکت در هزینه بهره برداری به تشخیص وزارت نیرو از چاه یا قنات جدید باید تامین شود . در صورت عدم توافق طرفین طبق بند ج این ماده عمل میشود .

ج - در صورتیکه با تقلیل میزان بهره برداری از چاه یا قنات جدید مساله تاثیر سوء در منابع مجاور از بین برود در این صورت میزان بهره برداری چاه یا قنات جدید باید تا حد از بین رفتن اثر سوء در منابع مجاور کاهش یابد .

تبصره ۱ - ملاک تعیین میزان آب منابع مجاور معدل پنج سال اخیر مصرف معقول آب قنات یا چاه یا چشمه در دوران بهره برداری است و تعداد ساعات بهره برداری از چاه در سال بر حسب شرایط اقلیمی نقاط مختلف کشور و دوره کشت و آبیاری طبق نظر کارشناسان وزارتین نیرو و کشاورزی و عمران روستائی تعیین میشود . در صورتی که مدت بهره برداری کمتر از پنج سال باشد معدل سالهای بهره برداری ملاک خواهد بود .

تبصره ۲ - هرگاه به تشخیص هیات سه نفری موضوع ماده ۲۰ و ۲۱ این قانون مسلم شود که خسارت موضوع این ماده ناشی از اشتباه کارشناسان وزارت نیرو بوده خسارت وارده طبق ماده ۴۶ این قانون جبران خواهد شد ، در صورت اعتراض به نظر هیات سه نفری موضوع به دادگاههای دادگستری احاله میگردد .

ماده ۱۵ - وزارت نیرو و موسسات و شرکتهای تابع آن میتوانند آب دنگها و آسیابهای

راکه موجب نقصان آب و یا اخلال در امر تقسیم آب میشوند بترتیب مقرر در مواد ۴۵ و ۴۶ این قانون خریداری کنند .

ماده ۱۶ - قنات یا چاهی که به نظر وزارت نیرو چهار سال متوالی بایر یا متروک تشخیص داده شود و یا بعلت نقصان فاحش آب عملاً منسوب المنفعه باشد و مالک یا مالکین آن پس از اعلام کتبی وزارت نیرو و در غیر موارد اضرار تا یک سال نسبت به دائر کردن و استفاده مجدد قنات یا چاه اقدام نکنند و دلائل عدم اقدامشان موجه نباشد اعراض تلقی میشود و در اختیار دولت قرار میگردد .

وزارت نیرو میتواند چاه یا قنات مربوطه را راساً مورد استفاده و یا اقدام مقتضی قرار دهد و یا اجازه بهره برداری آنرا بدیگری واگذار نماید و عندالاقضاء اجازه حفر چاه یا قنات در حریم چاه یا قنات فوق الذکر صادر نماید .

ماده ۱۷ - اگر کسی مالک چاه یا قنات یا مجرای آبی در ملک غیر باشد تصرف چاه یا قنات یا مجرا فقط از نظر مالکیت چاه یا قنات و مجرا و برای عملیات مربوط به قنات و چاه و مجرا خواهد بود و صاحب ملک میتواند در اطراف چاه و قنات و مجرا و یا اراضی بین دو چاه تا حریم چاه و مجرا هر تصرفی که بخواهد بکند مشروط بر اینکه تصرفات او موجب ضرر صاحب قنات و چاه و مجرا نشود .

تبصره - تشخیص حریم چاه و قنات و مجرا در هر مورد با وزارت نیرو بر طبق آئین نامه مصوب است .

فصل سوم - آبهای سطحی

حقابه و پروانه مصرف معقول

ماده ۱۸ - وزارت کشاورزی و عمران روستائی مکلف است طبق ماده ۲۰ این قانون با توجه به حقابه های موجود پروانه مصرف معقول صادر نماید و پس از صدور پروانه های مزبور حقابه های قبلی منتهی است .

تبصره ۱ - حقابه عبارت از حق مصرف آبی است که در دفاتر جزء جمع قدیم یا اسناد مالکیت یا حکم دادگاه یا مدارک قانونی دیگر قبل از تصویب این قانون برای ملک یا مالک آن تعیین شده باشد .

تبصره ۲ - مصرف معقول مقدار آبی است که تحت شرایط زمان و مکان و با توجه به احتیاجات مصرف کننده و رعایت احتیاجات عمومی و امکانات طبق مقررات این قانون تعیین خواهد شد .

تبصره ۳ - وزارت کشاورزی و عمران روستائی در اجرای قوانین و مقررات واگذاری

اراضی به اشخاص در تنظیم اسناد اراضی حقا به دار شرط زیر را قید خواهد کرد .

" حقا به مندرج در این سند طبق مفاد و مقررات قانون آب در موقع خود به پروانه مصرف معقول تبدیل میشود بدون اینکه از این بابت عنوان ادعائی قابل قبول باشد . "

ماده ۱۹ - در محلهائی که بجای حقا به پروانه مصرف معقول صادر نشده باشد و مجموع حقا به مصرف کنندگان نیز بیش از میزان آب واقعی و عادی منابع آب باشد و حقا به های موجود هم معقول نباشد وزارت کشاورزی و عمران روستائی میتواند طبق مواد ۲۰ و ۲۱ این قانون با توجه به مدارک موجود و میزان آب آن منابع و کیفیت تقسیم و مصرف و معمول و عرف محل در تعیین میزان حقا به مصرف کنندگان تجدید نظر کند و نظریه هیات های مزبور پس از قطعیت بوسیله وزارت کشاورزی و عمران روستائی بمورد اجراء گذارده میشود .

تبصره - اجراء مواد ۱۸ و ۱۹ این قانون در مورد تبدیل حقا به به پروانه مصرف معقول ایجاد حق برای تغییر مال الاجاره یا قیمت املاک نخواهد کرد .

ماده ۲۰ - وزارت نیرو موظف است بمنظور تعیین میزان مصرف معقول آب برای امور کشاورزی یا صنعتی یا مصارف شهری از منابع آب کشور برای اشخاص حقیقی یا حقوقی که در گذشته حقا به داشته اند و تبدیل آن به اجازه مصرف معقول هیات های سه نفری در هر محل تعیین کند . این هیات ها طبق آئین نامه ای که از طرف وزارت نیرو و وزارت کشاورزی و عمران روستائی تدوین میشود بر اساس اطلاعات لازم (از قبیل مقدار آب موجود و میزان سطح و نوع کشت و محل مصرف و انشعاب و کیفیت مصرف آب و معمول و عرف محل و سایر عوامل) نسبت به تعیین میزان آب مورد نیاز اقدام خواهد کرد و پروانه مصرف معقول حسب مورد بوسیله وزارتخانه های ذیربط طبق نظر این هیات صادر خواهد شد و معترض به رای هیات سه نفری اعتراض خود را به سازمان صادر کننده پروانه تسلیم میکند و سازمان مذکور اعتراض را به هیات پنج نفری ارجاع می نماید رای هیات پنج نفری لازم الاجراء است و معترض میتواند به دادگاه های صالحه مراجعه نماید .

ماده ۲۱ - اعضاء هیات های سه نفری مرکب خواهند بود از یک نفر کارشناس حقوقی به انتخاب وزارت نیرو و یک نفر کارشناس فنی به انتخاب وزارت کشاورزی و عمران روستائی و یک نفر معتمد و مطلع محلی به انتخاب شورای محل .

اعضاء هیات های پنج نفری عبارتند از . مدیر عامل سازمان آب منطقه ای و مدیر کل یا رئیس کل کشاورزی و عمران روستائی استان و یا نمایندگان آنها و یک نفر کارشناس به انتخاب وزیر نیرو و دو نفر معتمد و مطلع محلی به انتخاب شورای محل .

در صورتیکه منطقه آبریز شامل چند استان باشد ، انتخاب مقامات دولتی مذکور در این ماده با وزرای مربوط خواهد بود .

تبصره - مدت مأموریت و نحوه رسیدگی هیات های سه نفری و پنج نفری و نحوه اجراء تصمیمات هیات های مذکور و موارد و ضوابط تجدید نظر و مدت اعتراض به تصمیم هیات ها

طبق آئین ناممای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت نیرو و وزارت کشاورزی و عمران روستائی بتصویب هیات وزیران خواهد رسید .

فصل چهارم - وظائف و اختیارات

صدور پروانه مصرف معقول

- ماده ۲۲ - تخصیص و اجازه بهره برداری از منابع آب برای مصارف شرب کشاورزی و صنعت و سایر موارد منحصر با وزارت نیرو است .
- تبصره ۱ - تقسیم و توزیع آب بخش کشاورزی ، وصول آب بهاء یا حق النظاره و رسیدگی به شکایات حقا به بران با وزارت کشاورزی و عمران روستائی است .
- تبصره ۲ - تقسیم و توزیع آب شهری و اداره تاسیسات و جمع آوری و دفع فاضلاب در داخل محدوده شهرها بعهده شرکتهای مستقلی بنام شرکت آب و فاضلاب شهرها و یادستگاه مناسب دیگری خواهد بود که در هر صورت تحت نظارت شورای شهر و وابسته به شهرداریها میباشند . در صورت نبودن شورای شهر نظارت با وزارت کشاورزی است .
- تا تاسیس شرکتهای یادستگاههای فوق الذکر مسولیت آب شهرها و جمع آوری و دفع فاضلاب آنها بعهده دستگاههای است که فعلا برعهده دارند .
- وزارت کشور موظف است با همکاری وزارت نیرو حداکثر تا ۶ ماه پس از تصویب این قانون اساسنامه شرکتهای فوق الذکر یا دستگاههای مناسب دیگر را تهیه و به تصویب هیات وزیران برساند .
- تبصره ۳ - تقسیم و توزیع آب بخشهای صنعتی در داخل محدودههای صنعتی ، با بخش صنعتی ذیربط خواهد بود .
- تبصره ۴ - تقسیم و توزیع آب مشروب روستاها و اداره تاسیسات ذیربط در داخل محدوده روستاها با وزارت بهداشت خواهد بود .
- ماده ۲۳ - وزارت نیرو یا سازمانها و شرکتهای تابعه پس از رسیدگی به درخواست متقاضی ، پروانه مصرف معقول آب را با رعایت حق تقدم براساس آئین نامه ای که وزارت نیرو و کشاورزی و عمران روستائی پیشنهاد دو هیات وزیران تصویب مینمایند صادر میکند .
- ماده ۲۴ - آئین نامه مربوط به درخواست مصرف آب و صدور پروانه استفاده از منابع آب مذکور در ماده یک این قانون باید حاوی کلیه مقررات و شروط و تعهدات لازم باشد و ضمنا در پروانه مصرف معقول آب تاریخ شروع و اتمام تاسیسات اختصاصی آب و تاریخ استفاده از آن باید قید گردد .

ماده ۲۵- وزارت نیرو در هر محل پس از رسیدگی های لازم برای آبهای مشروح در زیرنیز که تحت نظارت و مسئولیت آن وزارتخانه قرار میگیرد اجازه بهره برداری را صادر میکند .

الف - آبهای عمومی که بدون استفاده مانده باشد .

ب - آبهایی که بر اثر احداث تاسیسات آبیاری و سد سازی و زهکشی و غیره بدست آمده و میآید .

ج - آبهای زائد بر مصرف که بدریاچه ها و دریاها و نهار میریزند .

د - آبهای حاصل از فاضلابها .

ه - آبهای زائد از سهمیه شهری .

و - آبهایی که در مدت مندرج در پروانه بوسیله دارنده پروانه یا جانشین او به مصرف نرسیده باشد .

ز - آبهایی که پروانه استفاده از آن بعلل قانونی لغوشده باشد .

ح - آبهایی که بر اثر زلزله یا سایر عوامل طبیعی در منطقه ظاهر میشود .

ماده ۲۶- دارندگان پروانه مصرف ملزم هستند که از مصرف و اتلاف غیر معقول آب اجتناب نمایند و مجاری اختصاصی مورد استفاده خود را بنحوی که این منظور را تامین کند احداث و نگهداری کنند ، اگر بهر علتی مسلم شود که نحوه مصرف معقول و اقتصادی نیست در این صورت بر حسب مورد وزارت نیرو یا وزارت کشاورزی و عمران روستائی مراتب را با ذکر علل و ارائه دستورهای فنی بمصرف کننده اعلام میدارند هرگاه در مدت معقول تعیین شده در اخطار مزبور که بهر حال از یکسال تجاوز نخواهد کرد مصرف کننده بدستورهای فنی فوق الذکر عمل ننماید بامتخلف طبق ماده ۴۷ این قانون رفتار خواهد شد .

تبصره - در صورت اعتراض به نظر وزارت نیرو یا وزارت کشاورزی و عمران روستائی مراجع مذکور در ماده ۲۰ این قانون رسیدگی خواهند کرد .

ماده ۲۷- وزارت نیرو مکلف است با توجه به اطلاعات تیکه وزارت کشاورزی و عمران روستائی در مورد مقدار مصرف آب هر یک از محصولات کشاورزی برای هر ناحیه در اختیار وزارت نیرو قرار میدهد میزان مصرف آب را با توجه بنوع محصول و میزان اراضی تعیین و بر اساس آن اقدام بصورت اجازه بهره برداری بنماید .

ماده ۲۸- پروانه مصرف آب مختص بزمین و مواردی است که برای آن صادر شده است مگر آنکه تصمیم دیگری وسیله دولت در منطقه اتخاذ شود .

ماده ۲۹- هیچکس حق ندارد آبی را که اجازه مصرف آن را دارنده مصرفی بجز آنچه که در پروانه قید شده است برساند و همچنین حق انتقال پروانه صادره را بدیگری بدون اجازه وزارت نیرو نخواهد داشت مگر بتبع زمین و برای همان مصرف با اطلاع وزارت نیرو .

ماده ۳۰- وزارت نیرو موظف است بمنظور تامین آب مورد نیاز کشور از طرق زیر

اقدام مقتضی بعمل آورد .

الف - مهار کردن سیلابها و ذخیره نمودن آب رودخانه ها در مخازن سطحی یا زیرزمینی .

ب - تنظیم و انتقال آب با ایجاد تاسیسات آبی و کانالها و خطوط آبرسانی و شبکه آبیاری ۱ و ۲

ج - بررسی و مطالعه کلیه منابع آبهای کشور .

د - استخراج و استفاده از آبهای زیرزمینی و معدنی .

ه - شیرین کردن آب شور در مناطق لازم .

و - جلوگیری از شور شدن آبهای شیرین در مناطق لازم .

ز - کنترل و نظارت بر چگونگی و میزان مصارف آب و در صورت لزوم جیره بندی آن .

ح - تاسیس شرکتها و سازمانهای آب منطقه ای و موسسات و تشکیل هیاتها و کمیتههای مورد نیاز .

ط - انجام سایر اموریکه موثر در تامین آب باشد .

تبصره - ایجاد شبکه های آبیاری ۳ و ۴ و تنظیم و انتقال آب از آنها تا محل های مصرف با وزارت کشاورزی و عمران روستائی است .

ماده ۳۱ - گزارش کارکنان وزارت نیرو و موسسات تابعه و کارکنان وزارت کشاورزی و عمران روستائی (بنا بر معرفی وزیر کشاورزی و عمران روستائی) که بموجب ابلاغ مخصوص وزیر نیرو برای اجرای وظایف مندرج در این قانون انتخاب و بداد سراها معرفی میشوند ملاک تعقیب متخلفین است و در حکم گزارش ضابطین دادگستری خواهد بود و تعقیب متخلفین طبق بندب از ماده ۵۹ قانون آئین دادرسی کیفری بعمل خواهد آمد .

ماده ۳۲ - مامورین شهربانی و ژاندارمری و سایر قوای انتظامی حسب مورد موظفند دستورات وزارت نیرو و سازمانهای آب منطقه ای و وزارت کشاورزی و عمران روستائی را در اجرای این قانون بمورد اجراء گذارند .

ماده ۳۳ - وزارت نیرو میتواند سازمانها و شرکتهای آب منطقه ای را بصورت شرکتهای بازرگانی راسا یا با مشارکت سازمانهای دیگر دولتی یا شرکتهائیکه با سرمایه دولت تشکیل شده اند ایجاد کند . اساسنامه این شرکتها به پیشنهاد وزارت نیرو بتصویب هیات وزیران خواهد رسید و شرکتهای مذکور از پرداخت حق الثبت و تمبر و هزینه دادرسی معاف خواهند بود .

وزارت نیرو میتواند از این اختیارات برای تغییر وضع شرکتها و سازمانها و موسسات موجود خود استفاده کند .

تبصره - وزارت نیرو و حوزه عمل شرکتها و سازمانهای آب منطقه ای را تعیین مینماید .

وصول آب بهاء ، عوارض ودیون .

ماده ۳۴- وزارت نیرو موظف است نرخ آب را برای مصارف شهری و کشاورزی و صنعتی و سایر مصارف با توجه به نحوه استحصال و مصرف برای هر یک از مصارف در تمام کشور بشرح زیر تعیین و پس از تصویب شورای اقتصاد وصول نماید .

الف - در مواردی که استحصال آب بوسیله دولت انجام پذیرفته و بصورت تنظیم شده در اختیار مصرف کننده قرار گیرد ، نرخ آب با در نظر گرفتن هزینه های جاری از قبیل مدیریت ، نگهداری ، تعمیر ، بهره برداری و هزینه استهلاک تاسیسات و با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی هر منطقه تعیین و از مصرف کننده وصول میشود .

ب - در مواردیکه استحصال آب بوسیله دولت انجام نمی پذیرد دولت میتواند با زاء نظارت و خدماتیکه انجام میدهد با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی هر منطقه در صورت لزوم عوارضی را تعیین و از مصرف کننده وصول نماید .

ماده ۳۵- آب بران موظف به پرداخت بهای آب مصرفی و یا عوارض آن بر اساس بندهای الف و ب مذکور در ماده ۳۴ این قانون میباشد و الا آب مصرف کننده ای که حاضر به پرداخت آب بهاء و یا عوارض نگردیده است پس از مهلت معقوله که از طرف دولت بمصرف کننده داده خواهد شد قطع میگردد و چنانچه مصرف کننده از پرداخت بدهیهای معوقه خود بابت آب بهاء و یا عوارض استنکاف نماید دولت صورت بدهی مصرف کننده را جهت صدور اجرائیه بامداره ثبت محل ارسال خواهد کرد و اداره ثبت مکلف است بر طبق مقررات اجرای اسناد رسمی لازم الاجرا نسبت به صدور ورقره اجرائیه و وصول مطالبات از بدهکار اقدام کند .

تبصره - مهلت معقول برای قطع آب و شرایط اجازه استفاده مجدد از آب و سایر موضوعات مربوطه طبق آئین نامهای خواهد بود که بوسیله وزارت نیرو پیشنهاد و بتصویب هیات وزیران برسد .

حفاظت و نگهداری تاسیسات آبی مشترک

ماده ۳۶- در مورد حفاظت و نگهداری چاه - قنات - نهر - جوی و استخر و هر منبع یا مجرا و تاسیسات آبی مشترک کلیه شرکاء به نسبت سهم خود مسوولند .

ماده ۳۷- مصرف کنندگان آب از مجاری و سردهنه مشترک مسوول نگهداری تاسیسات مشترک هستند و هیچکس بدون اجازه وزارت نیرو حق اجداث و تغییر مقطع و مجرای آب و انشعاب جدید را ندارد و هر بالادستی مسوول خساراتی است که از عمل غیر متعارف او به پائین دستی وارد می آید .

ماده ۳۸- هیچ نهرو جوی و قنات و چاهی نباید در اماکن و جاده های عمومی و اماکن متبرکه و باستانی و حریم آنها بصورتی باشد که ایجاد خطر و مزاحمت برای ساکنین و عابرین

و وسائط نقلیه و اماکن مذکور نماید در غیر این صورت مالک یا مالکین موظفند طبق مشخصات فنی وزارتخانه‌های مربوطه اقدامات لازم برای رفع خطر و یا مزاحمت را بعمل آورند. در صورتیکه مالک یا مالکین از اجرای اخطار کتبی وزارتخانه ذیربط و شهرداری (در شهرها) حداکثر بمدت یکماه طبق مشخصات مذکور، در رفع خطر اقدام نکنند دولت برای رفع خطر راسا اقدام و هزینه آنرا از مالک یا مالکین دریافت خواهد کرد و در صورتیکه خطر قابل رفع نباشد آنرا مسدود مینماید.

تبصره - احداث نهر یا جوی و لوله‌کشی نفت و گاز و نظایر آن در حریم تاسیسات آب و یا برق موکول بتحصول اجازه از وزارت نیرو و در معابر شهرها با جلب موافقت شهرداری و وزارت نیرو خواهد بود. مشخصات فنی مندرج در اجازه نامه لازم الاجراست.

ماده ۳۹ - هرگاه استفاده کنندگان مشترک نهر یا جوی یا چاه یا قنات و امثال آن حاضر به تامین هزینه آن نشوند هر یک از شرکاء میتواند مطابق ماده ۵۹۴ قانون مدنی عمل نمایند.

ماده ۴۰ - برای کسانیکه پروانه مصرف آب دارند استفاده از اراضی دیگران بمنظور نهرکشی و انتقال آب و نگاهداری تاسیسات مربوط به آن در صورت ضرورت و حتی المقدور با توافق صاحب زمین و با حداقل خسارت و مزاحمت مجاز است و مالک زمین محق به دریافت ارزش زمین و خسارات وارده طبق نرخ عادلانه بعنوان حق ارتفاق خواهد بود و در صورت عدم توافق بر اساس لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت مصوب ۵۸/۱۱/۱۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران عمل خواهد شد و در هر صورت قبل از آغاز کار باید ترتیب پرداخت حق ارتفاق داده شود. مسیر و مشخصات فنی نهر و تاسیسات باید با تصویب وزارت نیرو باشد.

تبصره - وظایف وزارت نیرو در رابطه با اجرای این ماده را در سطح روستاها و وزارت کشاورزی و عمران روستائی بعهد خواهد داشت.

ماده ۴۱ - هر نهری که در زمین دیگری جریان داشته در صورتیکه به تشخیص محاکم قضائی پنجسال بدون عذر موجه خشک و بلا استفاده مانده باشد در پایان مهلت مقرر علاوه بر این ۵ سال از طرف وزارت نیرو اقدام ننماید حق مجرا از بین خواهد رفت. آبهای مرزی از شمول مفاد این ماده مستثنی است.

ماده ۴۲ - در مواردی که کانالها یا انهار مورد استفاده شاخص مانع از عملیات عمرانی و یا بهره برداری صاحب زمین گردد. صاحب زمین میتواند بجای آنها مجرای دیگری با تصویب وزارت نیرو بصورتیکه سبب اتلاف آب و یا موجب اشکال در امر آبرسانی یا آبیاری نگردد بهمزینه خود احداث کند.

ماده ۴۳ - هرگاه آب بران نتوانند در مورد مسیر و یا طرز انشعاب آب از مجرای طبیعی یا کانال اصلی بایکدیگر توافق نمایند حسب مورد وزارت نیرو و وزارت کشاورزی و عمران روستائی میتواند با توجه به اینکه بحق دیگری لطمه‌ای نرسد مسیر یا انشعاب را تعیین کند.

ماده ۴۴- در مورد بهره‌برداری از آبهای سطحی حل اختلاف حاصل در امر تقدیم یا اولویت و نحوه میزان برداشت و تقسیم و مصرف آب و همچنین اختلافاتیکه موجب تاخیر آبرسانی میشود ابتدا باید از طریق کدخدامنشی توسط سرآبیاران و میرآبان با همکاری شوراهای محلی در صورتیکه وجود داشته باشد فیصله پذیرد و در صورت ادامه اختلاف به دادگاه صالح مراجعه مینماید .

فصل پنجم- جبران خسارات - تخلفات و جرائم ومقررات مختلفه

جبران خسارات

ماده ۴۵- در موارد ضرورت اراضی، مستحدثات، اعیانی و املاک متعلق به اشخاص که در مسیر شبکه آبیاری و خطوط آبرسانی واقع باشند با رعایت حریم مورد نیاز در اختیار دولت قرار میگیرند و قیمت عادلانه با توجه به خسارت وارده به مالکین شرعی پرداخت میشود .

ماده ۴۶- در صورتیکه در اثر اجرای طرحهای عمرانی و صنعتی و توسعه کشاورزی و سدسازی و تاسیسات مربوطه یا در نتیجه استفاده از منابع آبهای سطحی و زیر زمینی در ناحیه یا منطقهای قنوات و چاهها و یا هر نوع تاسیسات بهره‌برداری از منابع آب متعلق به اشخاص تملک و یا خسارتی بر آن وارد شود و یا در اثر اجرای طرحهای مذکور آب قنوت و چاهها و رودخانهها و چشمه‌های متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی و حقا به بران نقصان یافته و یا خشک شوند بترتیب زیر برای جبران خسارت عمل خواهد شد .

الف - در مواردیکه خسارت وارده نقصان آب بوده و جبران کسری آب امکان پذیر باشد، بدون پرداخت خسارت ، دولت موظف به جبران کمبود آب تا میزان معقول خواهد بود .

ب - در مواردیکه خسارت وارده ناشی از نقصان آب بوده و جبران کسری آب امکان پذیر نباشد خسارت وارده در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق قانون نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی ، عمرانی و نظامی دولت تقویم و پرداخت خواهد شد .

ج - در مواردیکه خسارت وارده ناشی از خشک شدن آب قنوت و چاهها و چشمهها بوده و تامین آب مالکین قنوت و چاهها و چشمهها از طرق دیگر امکان پذیر باشد آب مالکین تاسیسات فوق‌الذکر بحد مصرف معقول تامین و خسارت ناشی از مسلوب المنفعه شدن قنوت و چاهها و چشمهها در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق قانون نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی ، عمرانی و نظامی دولت تقویم و مالک تاسیسات بجای دریافت نقدی خسارت تا استهلاك دین دولت از پرداخت آب بهاء معاف خواهد بود .

د - در مواردیکه خسارت وارده ناشی از تملک و یا خشک شدن آب قنوت و چاهها و چشمهها بوده و تامین آب مالکین این تاسیسات از طریق دیگر امکان پذیر نباشد خسارت

بتعمیل

مذکور در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق قانون نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی و عمرانی و نظامی دولت تقویم و پرداخت خواهد شد .
هـ - نسبت به چاهها و قنوات و سایر تاسیسات بهره برداری از منابع آب که طبق مقررات غیرمجاز تشخیص داده شود خسارتی پرداخت نخواهد شد .

و - در مورد اراضی که از منابع آب طرحهای ملی در داخل و یا خارج محدوده طرح آبیاری میشود و خسارات آنها طبق این قانون پرداخت شده است بهای آب مصرفی طبق مقررات و معیارهای وزارت نیرو مانند سایر مصرف کنندگان آب از طرف مصرف کننده باید پرداخت شود .

ز - در مورد اراضی و تاسیسات کشاورزی اشخاص و کشاورزانی که از خارج محدوده طرح به داخل محدوده طرح جا بجا میشوند طبق قوانین مربوط به واگذاری اراضی عمل خواهد شد .
ح - در صورتیکه در اثر اجرای طرح خسارتی بدون لزوم تصرف و خرید به اشخاص وارد آید خسارات وارده بر اساس قانون نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی ، عمرانی و نظامی دولت تقویم و پرداخت خواهد شد .
تخلقات و جرائم

ماده ۴۷ - اشخاص زیر علاوه بر اعاده وضع سابق به تعزیر به نظر حاکم کما و کیفاً محکوم میشود .

الف - هرکس عمداً و بدون اجازه در چاه و مقسمی را باز کند یا در تقسیم آب تغییری دهد یا دخالت غیرمجاز در وسائل اندازه گیری آب کند یا بنحوی از آنها امر بهره برداری از تاسیسات آبی را مختل سازد .

ب - هرکس عمداً آبی را بدون حق یا اجازه مقامات مسوول به مجاری یا شبکه آبیاری متعلق به خود منتقل کند و یا موجب گردد که آب حق دیگری به او نرسد .

ج - هرکس عمداً بنحوی از آنها بضرر دیگری آبی را بهدر دهد .

د - هرکس آب حق دیگری را بدون مجوز قانونی تصرف کند .

هـ - هرکس بدون رعایت مقررات این قانون به محفر چاه و یا قنات و یا بهره برداری از منابع آب مبادرت کند .

تبصره - در مورد بندهای ب و ج و د با گذشت شاکی خصوصی تعقیب موقوف میشود .

مقررات مختلفه

ماده ۴۸ - آلوده ساختن آب ممنوع است ، مسوولیت پیشگیری و ممانعت و جلوگیری از آلودگی منابع آب به سازمان حفاظت محیط زیست محول میشود .

بجلی

شماره ۲۴۷۸
تاریخ ۱۳۵۷/۱۲/۲۰

سازمان مذکور موظف است پس از کسب نظر سایر مقامات ذریبط کلیه تعاریف ضوابط، مقررات و آئین نامه های مربوط به جلوگیری از آلودگی آب را تهیه و بتصویب هیات وزیران برساند و پس از تصویب لازم الاجرا خواهد بود .

ماده ۴۹ - موسساتی که آب را به مصارف شهری یا صنعتی یا معدنی یا دامداری و نظایر آن می رسانند موظفند طرح تصفیه آب و دفع فاضلاب را بتصویب مقامات مسوول ذریبط تهیه و اجراء کنند .

ماده ۵۰ - صدور اجازه بهره برداری یا واگذاری بهره برداری از شن و ماسه و خاک رس بسترو حریم رودخانه ها ، انهار و مسیل ها و حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه ها منوط به کسب موافقت قبلی وزارت نیرو است .

تبصره - وزارت نیرو در موقع موافقت با موضوع این ماده مشخصات فنی مورد نظر خود را جهت درج در پروانه بهره برداری به دستگاه صادر کننده پروانه اعلام خواهد کرد و حق نظارت بر رعایت این مشخصات را خواهد داشت .

ماده ۵۱ - تشخیص صلاحیت فنی کارشناسان رشته های مختلف فنون مربوط به امور آب و آبرسانی در مورد اخذ پروانه کارشناسی رسمی دادگستری با استعلام از وزارت نیرو خواهد بود .

ماده ۵۲ - در هر مورد که دادگاهها در اجرای مقررات این قانون صالح به رسیدگی باشند مکلفند به فوریت و خارج از نوبت به اختلافات رسیدگی و حکم صادر نمایند .

ماده ۵۳ - تعاریف و اصطلاحات فنی و عناوین مذکور در این قانون و طرز اجرای مفاد آن بر طبق آئین نامه های خواهد بود که بتصویب هیات وزیران برسد .

ماده ۵۴ - کلیه قوانین و مقرراتی که مغایر با این قانون باشد از تاریخ تصویب این قانون در آن قسمت که مغایر است بلا اثر می باشد .

طرح قانونی فوق مشتمل بر پنجاه و چهار ماده و سی تبصره در جلسه روز دوشنبه هفده خرداد ماه یک هزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی بتصویب رسیده است .

رئیس مجلس شورای اسلامی
اکبر هاشمی
۱۳۵۷/۱۲/۲۰